

gleði, eg haldi, at tær eru hugtakandi, lættlesandi og týddar við frálíkum hegni».

Um »Glottar« skrivaði Rikard Long: »Í henni eru 20 smástykkir, ið hann til ymsar tíðir hevur skrivað í kirkjuligum bløðum í Føroyum. Hetta eru smáir lestrar, og hava teir dygd-ir tær, ið tað plagar at hava, ið prósturur letur úr hondum: her hevur ein fast undir fótum og gongur trygga leið«.

Um »Í lýsing« skrivaði Hans Andrias Djurhuus: »Tað er flog yvir mongum av hesum prædikum. Stundum eru tær so livandi, at tað er, eins og tær vóru framskygdar. Vit, sum hava hoyrt próstin prædika, vita, at so má vera, tí hann dugir sjáldsama væl at taka til orðanna og klæða hugsan sína í slíkan búna, málsliga, at hesin búin, annaðhvørt hann er danskur ella føroyskur, er eins vakur og hósandi«.

Tað er nú ikki tað málsliga, men tað religiøsa, ið fyrst og fremst eigur at verða umrætt í ummælinum av eini lestrarbók. Og í tí stendur hon frammalaga. Kanska er hon tó nakað blómælt«.

Í Tingakrossi stóð hetta m.a. um »Í lýsing«: »Frá honum og til hansara eru allir góðir lutir«, so ljóða innangangsbókini, og tey merkja innihaldið. Tað er av sonnum ein tala, ið hevur boð til okkara tíð og tey menniskju í henni liva. »Í lýsing« er ein livandi bók, í besta týðningi vígd tí vakra og tí góða«.

Um »Ávegis« skrivaði Rasmus Rasmussen: »Ávegis er ein andaktsbók, ein bók, sum verður týskir fram, tað ið maður týskir sær eina stilla stund í umhugsan og álvarsamari samveru við øllum tí, sum hoyrir Guðs ríki til, men ikki sær seg færan fyri at halda sínum tonkum saman — um tað, sum býr opinbert í hansara egna hjarta«.

Ein rett andaktsbók má virka hugvekjandi, so at lesarans egna hugsanir, ið áður lógu bundnar og felaðar, mugu losna við lestin og blóma upp uttan um innihaldið í bókini.

Ávegis er júst ein tilfúk bók, hon er hugvekjandi, hon fær lesarans egna kristiliga sálarlív til at seta nýggjar frískar sprotar«.

Um »Altarbókina« skrivaði Rikard Long: »Eingin stendur sum rithøvundur til hesa bók, ið inniheldur allar kollektir, epistlar og evangelíur til sunnudagarnar og halgdagarnar umframt pinslusegna, men øll vita, at tað er Jákup Dahl próstur, ið hevur greitt hana úr hondum«.

Tað er bæði við gleði og stoltleika, at ein tekur hesa bók upp í hondina og

setist at lesa í henni. Gleði yvir at endiliga er tann tíðin komin, tá ið føroysk altarbók liggur í hvarjari kirkju í Føroyum, og stoltleiki yvir, at henda bók er í so prýðiligum búna og innihaldið í henni so vandaliga umfarið, sum her er gjørt«.

Fyri Jákup Dahl próstur er henda bók ikki bert eitt prýðiligt verk av hansara ávum, men seinasti varði á tí trøngu og illgongdu leið, sum stríðið fyri føroyskum kirkjumáli hevur verið noytt at bærst seg fram eftir, til endiliga her er komið á mál«.

Um lestrarbókina »Meðan hildið verður heilagt« skrivaði Johan Weihe prestur: »Ein kann ikki umræða Dahls prædikur uttan at nerta við tann avbera vakra búna, hann klæddi tær í, eins og ein av og á, meðan hann prædikaði, kundi sita og njóta málið aleina, soleiðis kennir ein seg mangan bæði í »Í lýsing« og somuleiðis eisini í »Meðan hildið verður heilagt« hugtiknan og gripnan av musikkinum í málinum. — J. Dahl var lærari av Guðs náði, og hetta kom eisini klárliga fram, tá hann prædikaði. Tað var honum so umráðandi at fáa sagt tað, hann hevði at siga, so einfalt og klárt sum gjørligt, ein hittir aldrið djúpar teologiskar spekulatióner og bert óvuliga sjáðan eitt frammánorð í prædikum hansara. Mangan vendir hann einum og sama tanka aftur og aftur, sum vildi hann vera púra ivaleysur í, at øll høvdu nú skilt hann, og tí eru eisini prædikur hansara bygdar so fast og klárt uttan, eingin miðleys: sveiman higar og hagar, men stig fyrri stig arbeiðir hann seg fram og upp móti tí, ið er kjarnin í tí, hann vildi hava fram«.

Sonur Jákup Dahls, Regin Dahl skrivaði í forordinum til »Sólin og sólan«, sum hann gav út í áminningar um fáðir sín: »Og tí haldi eg, eg við góðari samvitsku sendi hesa bók út til áminningar, tí her kunna vit siggja — um ikki í glæsiligasta skaldakynstri — eina livandi, litlilátaða menniskju í gleði og iva og sýt, á ungum árum fegin at virka sín lívsgang, har hon er sett og eigur heima, og á hallandi degi sötarsligna standa í selari eyðmýkt og bera tækk sína fyrri lívslins undur fram til Guðs, »lívslins upphav og mál««.

Sálmar og sangir

»Sum føroyskt fólkaskald stendur Jákup Dahl millum teir fremstu, nógvar av yrkingum hansara eru beinleiðis fólkagong, tað sama kann sigast um

sálmar hansara, sálmarnir og aðrar yrkingar hansara eru, sum alt frá hondum hansara sent, málsliga sæð gott og dygdugt. Tað visir, at hann av øllum føroyskum rithøvundum er ein av teimum, sum best dugir, við sínum avbera hegni við málinum, at fáa týðningarnar fram, sum gevur yrkingunum ein fastleika, sum merkti mannin, so kænur sum hann var málsliga, og var tað eitt lætt amboð í hondum hansara«.

Hetta her verður ikki sagt sum rós ella annað, sum maðurin kanska ikki átti uppiborið, nei, tey stórverk, sum avrikað eru úr hondum hansara, borga fyrri tí, stórverk, sum gera, at navn hansara ævugt er innritað í søgu fólks okkara fram gjøgnum tíðirnar. Soleiðis segði Rikard Jensen um Jákup Dahl sum skald«.

Onkur hevur viljað verið við, at rytman í hansara yrkingum ofta hevur hug at halda eitt sindur, og er tað eisini rætt. Men grundirnar kunnu vera nógvar til hetta, eitt nú at hann ikki hevur yrkt við einum lagi við síðina. Møguliga hevur hann ikki verið serliga musikalskur, men er hetta tó ikki ein góð grund, tí ein av okkara fremstu yrkjarnar segðist at vera púra ómusikalskur, og hansara rytmar halda als ikki. Men tann mest trúliga grundin, man óivað vera, at hann hevur felt seg so nær knýttan at málinum, at hann heldur hevur latið rytmana halda, enn at nakað skuldi verða málsliga skeivt, men uttan mun til hetta má sannast, at hann veruliga hevur verið eitt skald og hartil eitt stórt skald«.

Í »Sálmbók Føroya Fólks« hevur Jákup Dahl 17 sálmar, sum hann

So tak tá mínar hendur — Vak upp mín sál — Vár Gud er fæst og haldgóð borg — Lat hurðar upp ger borglið breið — Tin miskunn, o Gud er sum himinin há — Lovsyng tinnu harra, hvør ein kristin verr — Føgur er foldin«.

Hetta eru allir sálmar, sum eru vælkendir av føroyskum kirkjugangarum, og sum sanniliga tala fyrri seg sjálvan, hvat góðsku viðvikir«.

Av songum eru í »Føroya Fólks« 11 at finna, og er har eisini ein týðing at finna. Men Jákup Dahl hevur yrkt mangt slík av sangum og ein nakrir at finna í »Sólin og sólan«, men sum áður sagt, man ein stórir partur ikki vera útkomin ella farin fyrri einki«.

Kendastir av songum hansara eru:

Allar ættir tuga — Fremjið ring eftir gólvi fram — Fuglar flestallir teir fóru avstað — Havið sang yvir mær veggjóljóð — Heilir og sælir tit føroyingar — Lat birtast upp eina gleðistund — Setið fætur í bekk — Signaða sól — Tjaldur, ver vælkommið — Várið kemur, hækkað sól — Vårt land er alfagurt«.

Føroya próstur í 26 ár

Neyvan hava nógvar próstar sitið so leingi, sum Jákup Dahl sat sum Føroya próstur, og neyvan man nakar próstur hava avrikað so nógv sum hann. Hesi 26 árini, Jákup Dahl sat sum próstur, vóru rættilig uppgangsar fyrri ta føroysku kirkjuna. Tað vóru nógvar kirkjur bygdar í hansara próstatið, og eisini hansara heimbygd fekk nýggja kirkju. Henda tíð var ein broytingartíð, og tær størstu broytingarnar komu úr hondum próstsins. Jákup Dahl segði sjálvur um endamálið sitt: »Eg havi roynt at forða fyrri, at kirkjan ikki mátti draga afturúr og missa sín týðning í eini slíkari broytingartíð, sum vit hava livað í nú, og teimum rørsrum, sum vóru uppi, so at fólk og serliga ungdomurin ikki koma at leggja leið sína uttan um kirkjuna, men at ganga leiðina eftir teirri gomlu kirkjugøtuni. Tí hevur endamálið mitt við arbeiði mínum verið tað, at hin gamli gleðiðskapurin um frelsu frá Guði skuldi verða boðaður á nýggjan tíðarhóskandi hátt«.

Hann búði úti í Sandagerði, til hann vegna krigsvanlukkuna var noyðdur at flyta haðani. Óivað hevur hetta vakra pláss havt stóran týðning fyrri hansara skrivliga arbeiði. Hetta merkja vit í »essay« ini« Fossurin«.

Tá ið hann flutti haðani, var tað líkasam grundin var tikið undan honum. Hann gekk og longdist eftir teim gomlu húsum, tí blikandi vikini á summarmøldum og tí vakra fossinum. Har kundi hann fyrri seg sjálvan arbeiða, og tó var hann so nær øllum«.

Men hann náddi eisini meira í hesum lívi enn tey flestu. Og tað størsta, hann náddi, var at siggja føroyskt mál verða komið sær javnbjóðis donskum í skúla og kirkju«.

Á 25 ára próstadeigi varð hann nógur fagnaður, og m.a. gjørdi heimbygðin Vágur hann til heiðursborgara«.

Jákup Dahl fór inn til ta ævigu hvíldina 5. juni 1944 á 66 ára føðingardegi sínum. Heilsan hjá honum var farin at bíla honum í seinastuni. Sum Rasmus á Háskúlanum segði: »Hann gjørdi altíð ov nógv enn legði nakað á láni. Hann gjørdi gerning sín við heitum, bankandi hjarta og við háspantum tægnum, hann ofraði av holdi og blóði sínum, og tí var hann so brátt slitin«.

Hann fór til gravar 8. juni úr Havnar kirkju. Líkskarin var ein tann størsti, sum sæddur er í Havni. Tað var ikki bert ein meinigheit, sum fylgdi sínum presti til gravar, tað var eitt fólk, sum fylgdi hævdinga sínum. Allur vegjaðarin frá kirkjunni og líka niðan í táverandi nýggja kirkjugarð var prýddur við sóleyum. Hetta høvdu skúlabarnini gjørt, og við hesum víldu tey takka próstinum fyrri hansara arbeiði fyrri skúlan og skúlabøkur«.

Jákup Dahl in memoriam

Hans Andrias Djurhuus: »Jákup Dahl er deyður, minnið um hann og hansara verk doyri aldri, so leingi sum klettur halda. Hann var eitt stórmenni í einum litlum fólk, og tí verður hann tess tyngri saknaður«.

Christjan Matras: »Miðvisur, vitin og varin var prósturur í øllum sinum starvi, tolin og vælvirkin. Tí varð so væl burtúrur. Nútið og framtíð Føroya hava honum nógvar fyrri at takka«.

Rikard Jensen: »Starvið í kirkju og skúla vil verða minnst, so leingi fosturland okkara stendur, málsliga slóðbrótastarv tygla vil aldri kármast, men vil verða umgirt av glæmu, komandi ættum til gagn og frama«.

Deyr fé deya fændr, deyr sjálfr hit sama, en orðstírr deyr aldri, hveims sér góðan gætt«.